

Det, der bestaar

Peters første Brev.

Endnu et Tilbageblik.

Stont Indholdet af Apostelen Peters første Brev væsentlig er for mange, titlet til troende Menneſter, som vi har paavist, saa forkommer der dog ogsaa betydningsfulde Lærdomme i det.

Vel har vi i Forbigaaende henledt Opmærksomheden paa disse, men vi mener, de fortjener at blive gjort til Genstand for en særffilt Betragtning.

Det første, vi tænker paa er Udvalgte og Genfødsel. Det er straks i Begyndelsen (2. 2) Peter falder dem, han skræmmer til „udvalgte“, og han lægger til „efter Gud Faders Forudviden, ved Mandens Helligelse, til Lydighed og Bestandelse med Jesu Kristi Blod.“

Peter lærer altsaa klart paa vel som Paulus (Rom. 8, 29) en Udvalgt efter Guds Forudviden, og han tager baade Manden og Sønnen med i Udvalgte eller Guds Forudviden.

Da allerede i 3. Vers siger han „han genfødt os“, idet han tager sig selv med. Han nævner ikke her, hvor ved Gud Fader han genfødt os men derimod hvortil — til en uforfærdelig og ubestribelig og ubestribelig Arv, som bevarer i Himlene.

Siden (1, 23) nævner han, at de er genfødt af uforfærdelig Sød, ved Guds levende og blivende Ord. Vi nævner disse to Ting, Udvalgte og Genfødsel, og nævner dem sammen, fordi de tilhører paa en klar Maade vider, at vor Frelse ikke har sin Oprindelse eller Grund i Menneſket, eller noget vi har gjort, men i noget Gud har gjort med os.

Der gives saa intet videre til at tilfredsstille dem, der vil spekulere videre over, hvem der er udvalgt, eller om nogen skulde være forudbestemt til Fortællelse. Er du bestemt for at vide, om du er udvalgt, saa gaa du kun ud fra dette Pauli Ord til Timotheus: Gud vil, at alle Menneſter skulde frelses og komme til Sandheds Erkendelse. (1 Tim. 2, 4.)

Da hvad Peter saa for svært gør, det er, han arbejder paa de udvalgte og genfødsels Helliggørelse, at det i dem begyndte gode Værk maa forfærdes og fuldendes i Hellighed.

Den anden særegne Lærdom, vi vil standse ved, er hvad vi læser Kap. 3, 19—20 og 4, 6 om Kristi Redfart til Hades og hans Prædiken for Aanderne i Forbaring.

Vi bruger Ordet Hades, fordi det er det Ord, der bruges Ap. Br. 2, 27, og Helvede, der nærmest betegner Pinested, er en daarlig Overførelse af det og kan næppe bruges til at betegne det Sted, Jesus nedfor til. „De dødes Rige“ er ogsaa en haltende Overførelse.

Der er enkelte Ting, som med Bestemthed kan slutes ud fra de nævnte Vers i Peters 1. Brev. Det ene er, at Jesus mellem Døden og Opstandelsen var i en saadan Tilstand, at han kunde prædike. Han sagde jo paa Korset: „Fader, i dine Hænder befaler jeg min Mand“, og her saar, at han „levendegjort i Aanden“ gif bort og „prædike for Aanderne“. Og dermed er der peget paa det andet, der med Bestemthed kan slutes, dette nemlig, at de Aander, han prædike for, var i en saadan Tilstand, at de kunde høre og fatte, hvad han prædike.

Kap. 3, 19—20, sammenlignet med 4, 6 tyder bestemt paa, at det var Evangelium, Jesus prædike for de døde; men der er en Mulighed for, at han prædike for andre døde end de nævnte, „Aanderne, som vare i Forbaring, som fordum vare genstridige, dengang Guds Langmodighed ventede i Noas Dage.“

Hades betegnes nemlig Dødssteden for baade troende og vantro eller „genstridige“ afdøde Aander. Derfor — om Muligheden af Omvendelse efter Døden kan der intet slutes ud fra dette Sted.

Da om der kunde tænkes en saadan Mulighed, saa vilde Frelsens Betingelser og Mid-

ler være de samme som før — nemlig Omvendelse og Tro paa Jesus som Verdens eneste Frelser, Genfødsel og Bevarelse i Guds Samfund.

Vel ligger det nær for et troende Menneſte, der elsker andre til Frelse, at tænke paa — ikke dem, der har haft Anledning til at høre Guds Ord, Frelsens Evangelium, men var genstridige — men paa de mange baade før og efter Kristi Komme til Verden, der ikke har hørt Frelsens Evangelium, og Muligheden af deres Frelse. Men det hører til de skjulte Ting, Gud alene raader over; kun de aabenbarede Ting er for os.

Saadet derfor gælder om for os, det er ikke at spekulere over Gaader eller Hemmeligheder, men at glæde os over, at vi læser i den lykkelige Tid og under de lykkelige Omstændigheder, da Frelsen er tilbuddet og skænket os frit, „uden Betænge og uden Betaling,“ at tage imod og benytte, hvad der er os skænket, og saa vise vor Omfarg for andres Frelse ved at tage kraftigt Del i Arbejdet for Hedningers og Dødes Omvendelse.

I Forbindelse med det sidst betragtede Sted nævnes Daaben, og der siges noget om den, som er værd at tage med og gemme. Det er et af de væsentligste Udtalelser om Daaben, vi har i Bibelen.

Peter siger der: „hvilket nu og saa frelser eder i sit Modbillede som Daab, der ikke er Fjernelse af Rødens Urenhed, men en god Samvittigheds Pagt med Gud ved Jesu Kristi Opstandelse.“

Der er Frelsen tillagt Vanddaaben; thi Stedet er „hvilket“, vi ser tilbage paa Vandet. Det var Vand, der bar Arken oppe, hvori de otte Sjæle, Noa og hans Slægt, frelses. Peter ser saa paa Daaben som Arkens Modbillede og tillægger den Frelsen.

Det harmonerer godt med andre Steder, f. Eks. Jesu Ord Joh. 3, 5 og Pauli Ord Tit. 3, 5; men noget mere end Frelse kan der ikke tillægges Daaben.

Det er rigtigt nok, at Jesus Kristus har forhvervet Frelsen, at den forfærdes og tilbydes gennem Evangeliet og modtages i Tro. Men hvor underlig stort det dog er, at Jesus har indstiftet et vist Middel (Daaben), hvorigennem han møder den enkelte og under Noas Rævnelse gør ham (hende) personlig delagtig i den Frelse, som gennem Evangeliet forkyndes for alle.

Det er noget fajt at falde tilbage paa i Kristens Stund: Gud har i Daaben skænket mig sin Frelse.

Det er en af den lutheriske Kirkes store Fortjenester, at den hæver Sakramenterne som virkelige Frelsesmidler.

Hvad er det Evangelij-Lutherste? Af Biskop Dr. Poulsen.

II.

Vi man finde Svaret, saa gaar det ikke an at blive staaende ved Aaret 1849 og se sig om efter, hvad der paa det Tidspunkt havde skjænt i den lille danske Kirkeprovinc. Det lutherste tilhører den almene Kirkehistorie, og Reformationens Indbilleum minder om, at det har et Uvsløb ikke paa ca. 70 Aar, men paa 400 Aar. Som enhver aandelig Bevægelse har det lutherste Krav paa, at man eftersporer dens Røds i dets Oprindelse, der hvor Rødsen sprudler frifreit og gav det dets grundlæggende Præg. Man maa søge tilbage til Aarene fra 1517 til 1530 eller saa. Det kan gøres gennem lærde Undersøgelser; men det kan ogsaa ske ad en for Læglig tilgangelig Vej. I begge Tilfælde møder man en kæmpesikkert med saa veldigt et Mandsindhold, der sprudler frem med en saa betagende religiøs Kraft, og en saa stærkt tegnet Personlighed, at det for den, der kan og vil modtage aandelige Indtryk, vil være umuligt at sige: Jeg ved ikke, hvad det lutherste er.

Den for Læglig tilgangelig Vej er følgende ganske ligefremme og i det hele lidet besværlige: Læg først en god Fremstilling af Luthers Liv. I den Henseende er vi heldigt tilfærdede med gode Bøger baade fra ældre og nyere Tid. Læs en eller to af disse Bøger, og læs dem

grundigt, ikke blot til Underholdning eller af Kundskabstørst men med et lærvilligt Sind og et Hjerte, som higer efter at finde den højste Sandhed til at Leve paa! Da vil man saa et levende og gribende og klart Indtryk baade af Luthers Personlighed og af det, han kæmpede for; han vil træde Læseren i Møde som en Profetsfælle i Righed med Guds Profeter i Bibelen, og da bliver der ingen Uvished om, hvad det lutherste er. Det vil ikke sige, at enhver Læser saa ogsaa vil være i Stand til at udtrykke det i klare og træffende Ord paa udtømmende Maade, end sige som et theologisk udformet Lærebegreb. Men den, der arligt fordyber sig i en af de foreliggende Lutherbøger og dertil fører Læsning i hans reformatoriske Skrifter og vil leve noget med hans Prædikener og ikke er forud bunden i Katholicisme eller en filosofisk Livsanskuelse eller forvirret og forfærdet af „Kritiker“, vil ikke komme til at hævde i Uvished om det centrale i det lutherste. Og det indvortes i Willien og Frelsen, saa vil ogsaa Begreberne klare sig faaledes, at man kan sige: Jeg ved, hvad jeg som lutherst Kristian ejer og vil, og møder der mig noget, som er i afgjort Modstrid med det lutherste, saa skal jeg og saa nok vide at holde mig det fra Livet, selv om jeg ikke evner i klart formulerede Ord paa staaende Fod at udtrykke, hvad det lutherste er.

Et saadant Standpunkt vil i Almindelighed være tilstrækkeligt for lutherst Kristne, og indtages det, vil for den aandeligt interesserede efterhaanden Klarheden og den tankefærdige Tilgængelighed i stigende Grad indfinde sig. En anden Ting er, at de, der har faaet den særlige Uddannelse, og hvem det paa en eller anden Maade paahviler at vejlede andre med Hensyn til det lutherste, maa kunne give klar Besked og formulere Udtrykkene derfor, ikke paa juridisk Maade, men til aandelig Fortaalelse. Ved Reformatonsjubileet drejer det sig ikke om den fuldstændige theologiske Redegørelse, som maa være vore Dogmatikers Sag, men at klarlægge Hovedtrækkene i det lutherste. Derfor skal det i det følgende forsøges at angive de tre Hovedtræk, som tilhører den lutherste Reformation.

III.

Det første Hovedtræk i det evangelij-lutherste er ikke Menneſke af Læren, men et religiøst Livsgennembrud af enestaaende Kraft, faaledes som det ikke var set siden Apostolens Dage. Selve den grundlæggende Begivenhed den 31. Oktober 1517 vidner om dette. Det var de 95 Sætninger, som fandtes oplaaet ved Eftermiddagsgudstjenesten paa Slotskirken i Wittenberg. Der var det ikke Universitetsprofessoren, der talte, naaget de var formulerede som Indbillede og Emner for en Disputats paa Wittenbergs lærde Højskole. Nej, det var Evangelieforskeren, den religiøse Heros, som skaffede sit bevægede Hjerte Lust og meldte sig som det, han sig selv uafvendt, skulde blive, en Guds Profet i Tidens Mørke og Bædrefrens aandsmægtige Bekæmper. Det høres allerede af den første Sætning: „Naar vor Herre Jesus Kristus siger: „Omvend eder o. s. v.“ (Mt. 4, 17), saa har han villet, at de Troendes hele Liv skal være Omvendelse“, og navnlig i den 62., som er Luthers Hovedsætning: „Kirken sande Stat er det allerhelligste Evangelium om Guds Hellighed og Naade“, og i de to sidste: „Man formaner de Kristne til at bestille sig paa Eftersølgelse af deres Hoved Kristus gennem Straffe (Kors), Død og Helvede og faaledes hellere stole paa at indgaa i Himmerige gennem mange Trængsler end gennem den Fortrængning: „Det har ingen Nød.“

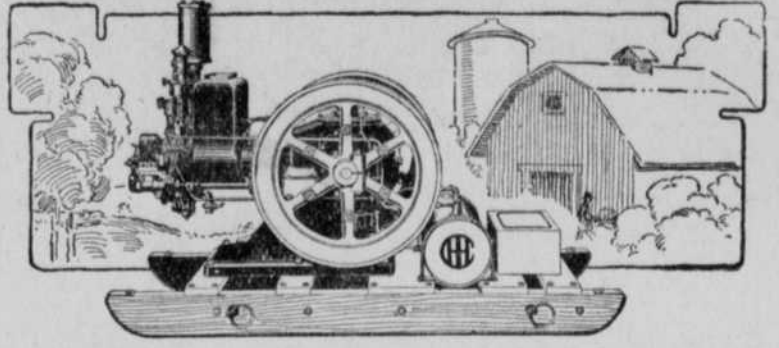
Fra først til sidst er det Troens, Hjertelivets underste Aare hos den Kristne, som udgør det mest uafvendte Hovedtræk, det dominerende Centrale i den lutherste Reformation — ikke en Lære om Retfærdiggørelse af Tro, men Gennembruddet af det Liv i Samfundet med Gud, som Jesus Kristus havde bragt Verden og betroet sine Apostle

*) Severinsens Lutherværk 2 og 3 eller Fr. Nielsen og Kaper: Luthers reformatoriske Skrifter i Udvælg, 1883.

at vidne, og som Paulus sit sin ejendommelige første Talsmand som Hedningernes Apostel. Derfor kan man ogsaa udtrykke det faaledes, at Genoplivelse af det pauliniske Vidnesbyrd i dets oprindelige Kraft, som var bleven dæmpet, lavmælt og fiden foranført og bragt til Taushed i den officielle Kirke, og et dertil svarende Personlighedsliv og Menighedsliv, det er det første og afgørende Hovedtræk i det evangelij-lutherste.

Saaledes maa det være, fordi Reformationen er bleven til som en umiddelbar Virkning af, hvad Martin Luther selv havde oplevet. Det er bekendt, hvorledes han som Munk har kæmpet i strenge Lydighed under Klosterlivets Regler for at faa en forsonet Gud, at han trods alt dette ikke kunde faa Fred i Hjertet, men var i bogstavelig Forstand hgt indtil Døden i Samvittighedsnød over sine Synder. Det er lige saa bekendt, at det første, der bragte ham nogen Lindring, var Ordet fra den tredje Rosartikkel, som den gamle Munk, rimeligvis Novicemeſteren, Brødemunkenes Forefatte, Johann Greffentstein, foreholdt ham: „Jeg tror paa Syndernes Forladelse.“ Det var et levende Profet, som fra den gamle Kirke blev raft til den nye, som skulde komme. Det blev Reformationens Daggry. Men den egentlige Solopgang foregik, som naar Nattemørket først langsomt viger og Solen tilmeld finder Skyer paa Himmelen, der atter og atter maa gennembrudes, indtil det bliver fraalende Solfin. Først under Begyndelsen af hans øverste Forefatte, Augustinermunkenes Generalvikar Johannes von Staupitz og gennem Læsning af Bernhardt og Augustins Skrifter og fremfor alt ved Jordbærelse i Bibelen var det, at Luther førstes frem til at opleve Solopgang fra det Høje, hvormed Reformationens afgørende Hovedsætning slog. Allerede tidligere havde Romerbrevet 1, 17 kænt sig i hans Sjæl. Men det var under Forberedelsen til Salmeopførelserne i Vinteren 1512—13, at Guds Mand besøgte Luther gennem Profet- og Apostelordet, „Den retfærdige skal leve af sin Tro“ med saadan Klarhed og frigørende Varme, Lyd og Kraft, at alt i ham jubled i Taknemmelighed med tilbedende Raade i Kristus havde sejret og fortrængt Sjælekampens Mærke. Fra nu af var Syndernes Forladelse, som ved Troen giver Liv og Salighed, det udtømmelige Væld i Luthers Personlighed, hvorfra hele hans Reformatorgerning udspang. Derfor naar der spørges om, hvad det Evangelij-lutherste er, eller det Centrale i den lutherste Reformation, saa er dette Troens Liv i Hjertet og Guds barnets Lydighed som følge deraf at nævne som det første Hovedtræk, det alt beherskende.

Som det andet og netop kun som det andet, men i den uafskillelige Forening med det første melder sig straks Guds Ord i Bibelen. Guds Ord om dette andet Hovedtræk gælder det, at det er en følge af Luthers personlige Oplevelse. Bibelen havde han vel allerede som Skolebarn i Magdeburg haft Lejlighed til at se og læse lidt i. Den var ikke i Middelalderen saa fældet en Bog, som man længe blandt Proteſtante har fortalt. Sælden forefællelige Overførelser paa nedertjst, højtst vidner om, at Interessen for den levede stadig, hovedsagelig vel i Klosterne. Men den var inden Bogtrykkerkunstens Opfindelse en meget kostbar Bog og uhandelig stor og derfor en lidet læst Bog. I Klosteret i Erfurt mødte Luther den, og vi ved, at han i sin Sjælsnød ogsaa er tryt til den. Men forelsbig var den ham en Bog til Frygt og Bæven. Guds strenge Lov, den guddommelige Hellighed, Kristus som Dommeren mødte ham i den, og Ordet „Retfærdighed“ var ham det tungeste af alle: hvem kunde tilvejebringe den selv med alle Bodsvævelser og Helliggørelseskampe ved Dag og ved Nat, saa at den kunde behage Gud og staa Maal for Kristus; hvem kunde nogen Sunde haabe at tilfredsstille Guds hellige Retfærdighed, om man saa arbejdede derpaa i al Evgighed! Derfor blev Bibelen, hvori han kun altfor ofte mødte dette frøgtede Ord, vel den hellige Bog

Gør Landbrugsarbejdet let!

Findes der en „Mogul“ Petroleums Motor paa din Farm? Hvis ikke, vil det mærkes ved Mangel paa Velvære og Tilfredshed med dit Arbejde.

Har man en „Mogul“ Motor vil Manglen af Arbejdsfolk ikke blive saa følelig. Morgen og Aften vil den kunne udføre alle de Smaaarbejder der ellers plejer at være saa kedelige og trættende. Motoren bliver ikke træt, ej heller siger den op just som, man trænger den mest. Erfarer man først, hvor billig den kan arbejde, køber man Maskiner der kan drives ved den og lader den udføre alt Kraftarbejde paa Farmen.

„Mogul“ Motorer vil kunne forsyne dig med stadig og paalidelig Maskinkraft. De er økonomiske, idet de drives ved det billigste Brændsel, man kan købe, nemlig Petroleum eller Distillat. De er lette at sætte i Gang, gaar stød og vil kunne gøre Tjeneste i mange Aar.

Køb en „Mogul“, og driv dit Landbrug med større Udbytte og mindre Arbejde. Besøg den lokale Hænder eller skriv efter vore Kataloger hvori vore forskellige Motorer i Størrelse fra 1 til 25 Hestekraft beskrives. De drives alle ved Kuløjle.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY
CHICAGO, (Incorporated) U. S. A.
Champion—Deering—McCormick—Milwaukee
Osborne.

Dansk luthersk Mission i Amerika

I TIDEN FØR 1884.

Af Prof. P. S. VIG.

Udgivet af Den forenede danske ev. luth. Kirke ved en Komite.

PRIS \$1.00.

Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebr.

„The Dragoon“.

En engelsk Udgave af Past. N. P. Madsens bekendte Fortælling „Povl“. Oversat af H. F. Trykt med store nye Typer paa godt Papir og hæftet i smukt og stærkt Omslag.

Pris 25 Cents.

6 Eksemplarer for \$1.00.

I Kommission hos

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Barns Bøgerne.

Efter Nied. Fire Beninder. Tre Menneſkebørn.

Alle indbundne i net og solidt Skirtingsbind. Pris for hver Bog 80 Cents.

Speciel:

Naar alle 3 Bøger bestilles paa een Gang faas de — porto frit tilsendt — for \$2.25.

Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebr.

Luthers christelige Betragtninger

Denne fortrinlige gamle Andagts- og Opbyggelsesbog med Læsestykker til hver Dag i Aaret udvalgt af Luthers samlede Skrifter, og som nu foreligger i nyt og særdeles tiltalende Udtryk, bør nu i Reformationens Festsæret finde Indgang i ethvert luthersk kristeligt Hjem, hvor den ikke allerede findes. Prisen er sat forholdsvis meget lavt, — nemlig til \$1.00. Partipris opgives paa Forlangende til Kolportører og Forhandlere.

DANISH LUTHERAN PUBLISHING HOUSE, Blair, Nebr.